

تا به حال از خود پرسیده‌اید که مجسمه‌ای که در آمریکا به مجسمه آزادی هم شهرت دارد نماد چیست؟ تابه حال از خود پرسیده‌اید که مشعلی که در دست دارد برای آتش زدن کجاست؟

نماد تائیس مجسمه‌ای در دهانه رودخانه نیویورک، سمبلی نشأت گرفته از فرهنگ ضد دینی و اومانستی به جامانده از یونان باستان است. فکر ساختن این مجسمه از فرانسویان است و به سرمایه مشترک فرانسه و آمریکا ساخته شده است.

تائیس معشوقه اسکندر مقدونی و سپس بطلمیوس اول بوده است. اسکندر پس از ورود به تخت جمشید - واقع در مرو دشت فارس که یونانیان به آن پارس پولیس می‌گفتند - جشن فتوحات خود را گرفت. روسپیان و فاحشگان هم در این جشن حضور داشتند. در این هنگام تائیس که رییس فاحشگان بود؛ گفت: یکی از مهم‌ترین کارهای اسکندر در آسیا این بوده که با من و رفقایم به راه افتد و قصر را آتش زند و در يك لحظه به دست زنان، آثار نامی پارسیان را نابود کند! این سخن در جوانان اثر نمود و یکی از آنها فریاد زد: من پیشاهنگ این کار خواهم شد. اما دیگران دست زدند و فریاد بر آوردند که فقط اسکندر لایق چنین اقدامی است. پس اسکندر مشعل به دست گرفت و همراه تائیس مشعل در قصر انداختند. دیگران هم از آنها پیروی کردند و چیزی نگذشت که قصر یکپارچه آتش شد. هنوز بقایای این قصر سوخته باقی است

بنا به روایت افسانه وار یکی از مورخان، «تائیس» (رقاصه و فاحشه یونانی که همراه سپاهیان «اسکندر» به ایران آمده بود) در بامداد يك شب مستی، شهریار مقدونی را برانگیخت تا انتقام آتش زدن معبدی را در شهر «آتن» (به هنگام حمله «خشایارشا») از ایرانیان بگیرد و «تخت جمشید» را طعمه حریق کند: «اسکندر»، مشعلی سوزان به «تائیس» داد و او را بر سر دست گرفت تا آتش سوزی را از پرده های کاخ سلطنتی «پرسه پولیس» بی‌آغازد... و، آن زن، چنین کرد.

مجسمه آزادی با نام اصلی «آزادی جهان را روشن می‌کند»، مجسمه‌ای است که در اواخر قرن نوزدهم و به مناسبت صدمین سالگرد استقلال آمریکا، از سوی فرانسه به این کشور اهدا شد. این مجسمه 93 متری که در دهانه رودخانه هادسن در خلیج نیویورک نصب شده است، از سال 1984 تاکنون در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است.

این مجسمه فلزی که از جنس مس ساخته شده است، بیش از صد سال است که خوشامدگویی مسافران، مهاجران و کلیه کسانی است که از راه دریا وارد خاک آمریکا می‌شوند. مجسمه آزادی در این مدت، به نمادی از کشور آمریکا و نیز سمبلی برای آزادی تبدیل شده است.

آگوست بار تولدی، مجسمه‌ساز مشهور فرانسوی ساخت مجسمه آزادی را بر عهده داشته است و گوستاو ایفل (مهندس مشهور فرانسوی و سازنده برج ایفل) نیز در ساخت اسکلت فلزی مجسمه به بار تولدی کمک کرده است.

الهه آزادی در دست راست خود مشعل و در دست چپش لوحه‌ای با کلمات «JULY IV MDCCLXXVI»

دارد که در واقع همان تاریخ تصویب بیانیه استقلال آمریکا (4 ژوئیه 1776) است. یکی از پاهای مجسمه آزادی روی زنجیر قرار دارد و هفت برآمدگی خارمانند تاج مجسمه، نمادی از هفت دریا یا هفت قاره است. ارتفاع مجسمه، از نوک مشعل تا زمین (با احتساب پایه) 93 متر است. ارتفاع خود مجسمه، بدون احتساب پایه آن، 46 متر است. مجسمه آزادی از ورق‌های مسی که با چکش‌کاری شکل گرفته‌اند، ساخته شده است. این ورقه‌های مسی به اسکلتی فلزی که برای استحکام و تحمل وزن مجسمه طراحی شده است، متصل هستند.

تاریخچه مجسمه آزادی

ایده ساخت مجسمه‌ای از یک بانوی مشعل در دست، نخستین بار در سال 1869 به ذهن آگوست بارتولدی خطور کرد. او قصد داشت این مجسمه را در ورودی کانال سوئز، که آن زمان به تازگی ساخته شده بود، نصب کند. اما این پروژه هیچگاه عملی نشد تا این که چند سال بعد دولت فرانسه سفارش ساخت مجسمه‌ای را به بارتولدی داد تا در سال 1876، به مناسبت صدمین سالگرد استقلال آمریکا به این کشور اهدا کند. ایده‌های چنین هدیه‌ای به کشور آمریکا که مهد مردمسالاری و جمهوری بود، با توجه به وضعیت سیاسی نه چندان باثبات جمهوری سوم فرانسه پدید آمده بود. از نظر بسیاری از مردم، جمهوری سوم حکومتی موقتی بود و بسیاری چشم به راه بازگشت به شیوه حکومت سلطنتی، یا سلطنت مشروطه (مانند دوران ناپلئون) بودند. به این ترتیب دولت فرانسه با اهدای مجسمه‌ای از نماد ارزش‌های جمهوری خواهانه به جمهوری دیگری در آن سوی اقیانوس اطلس، بر اهمیت جمهوری در برابر دیگر اشکال اداره حکومت پافشاری می‌کرد. بارتولدی برای ساخت مجسمه آزادی مدلی آمریکایی داشته است: ایزابلا یوجین بویر، بیوه خوش‌قیافه و جوان ایزاک سینگر، کارخانه‌دار مشهور و سازنده چرخ‌های خیاطی سینگر.

بر اساس توافق دو کشور، ساخت پایه و آماده‌سازی محل نصب مجسمه با آمریکایی‌ها بود و ساخت، انتقال و نصب مجسمه، با فرانسوی‌ها. اما هر دو کشور برای تکمیل این پروژه با مشکلات مالی دست به گریبان بودند و این مسئله در نهایت به تأخیری 10 ساله در ساخت و نصب مجسمه منجر شد.

در فرانسه از کمک‌های عمومی، لاتاری و انواع برنامه‌های سرگرمی برای تأمین بودجه 2 میلیون و 250 هزار فرانکی ساخت مجسمه استفاده شد. در آمریکا هم با استفاده از نمایشگاه‌های هنری، تئاتر و دیگر فعالیت‌های هنری، بودجه ساخت پایه مجسمه تأمین شد.

مقامات آمریکایی، جزیره بدل در خلیج نیویورک را برای نصب مجسمه انتخاب کردند. این جزیره پس از نصب مجسمه، جزیره آزادی (Liberty) نام گرفت. در همین حال، ژوزف پولیتزر (روزنامه‌نگار مشهور که جایزه پولیتزر به نام او شناخته می‌شود) در روزنامه خود موسوم به ورلد، به به راه انداختن یک مبارزه تبلیغاتی، از ثروتمندان و طبقه متوسط خواست به تأمین بودجه ساخت پایه مجسمه آزادی که تا آن زمان به کندی پیش می‌رفت، کمک کنند.

ساخت پایه مجسمه که زیر نظر آرشیکتک آمریکایی ریچار موریس هانت انجام می‌شد، در 22 آوریل 1886 تکمیل شد. بارتولدی پیش از این کار ساخت مجسمه را در ماه ژوئیه 1884 به پایان برده بود و این مجسمه که برای انتقال به آمریکا به 350 بخش تقسیم شده بود، در 17 ژوئن 1885 به وسیله کشتی فرانسوی ایسره به نیویورک منتقل شد.

نصب مجسمه روی پایه جدید خود در نیویورک چهار ماه به طول انجامید و بالاخره در 28 اکتبر 1886، یعنی 10 سال پس از صدمین سالگرد استقلال آمریکا، از مجسمه آزادی در حضور گروور کلیولند، رئیس‌جمهور وقت آمریکا و هزاران نفر از مردمی که برای این مراسم به بندر نیویورک آمده بودند، پرده‌برداری شد.

نمونه‌های مشابه مجسمه آزادی

مشهورترین کپی مجسمه آزادی با ابعاد کوچکتر، در کشور موطن آن، یعنی فرانسه قرار دارد. این مجسمه که رو به سوی اقیانوس اطلس و خواهر بزرگترش دارد، در جزیره کوچکی روی رود سن در نزدیکی پل گرند نصب شده است.

علاوه بر این، بین سال‌های 1949 تا 1951، نزدیک به 200 نمونه مشابه مجسمه آزادی به ارتفاع 2/5 متر از سوی پیشاهنگان آمریکا ساخته شد و به شهرهای مختلف این کشور اهداء شد. در طول این سال‌ها، بسیاری از این مجسمه‌ها تخریب یا مفقود شده‌اند، اما هنوز هم در حدود صد مجسمه آزادی که البته به نسبت نمونه اصلی از دقت و ظرافت کمتری برخوردارند، در گوشه و کنار آمریکا وجود دارد.

شهرهای اوزاکا و توکیو در ژاپن، بوردو و کولمار (زادگاه بارتولدی) در فرانسه و ویسنه در نروژ از جمله شهرهای دیگری هستند که کپی‌های کوچکتری از مجسمه آزادی را در خود جای داده‌اند.

همچنین، در موزه متروپولیتن نیویورک نیز یک مجسمه آزادی از جنس برنز نگهداری می‌شود.

مجسمه آزادي در دوران معاصر
نخستين عمليات بازسازي و مرمت گسترده مجسمه آزادي، در سال 1986 و اندكي پيش از صدمين سالگرد نصب آن در مكان كنوني اش، صورت گرفت. طي اين عمليات، لايه‌اي از طلا روي مشعل مجسمه آزادي كشيده شد و حالا مشعل مجسمه آزادي شب‌ها بر فراز بندر نيويورك درخشش دوچندانتي دارد.
پس از حملات تروريستي 11 سپتامبر در نيويورك، مجسمه و جزيره آزادي به روي بازديدكنندگان بسته شد تا سيستم امنيتي آن ارتقاء يابد. در 20 دسامبر همان سال، جزيره براي بازديد بازگشايي شد اما ورود به محوطه و پايه مجسمه همچنان ممنوع بود تا اين كه بالاخره در 3 اوت 2004 ورود بازديدكنندگان به پايه مجسمه و موزه‌اي كه در زير آن قرار دارد و به تاريخچه ساخت مجسمه اختصاص دارد، آزاد شد. با اين حال ورود به درون مجسمه آزادي و رفتن به تاج مجسمه، همچنان ممنوع است.

